

Electritzar 'comunicar l'electricitat' [Belv.], i en l'acc. figurada 'exaltar, inflamar els esperits' va ser una innovació dels revolucionaris francesos de 1790, i portada al català pels napoleònides: «catalans virtuosos, *electrisau-se*, reuniu-se ---» en la proclama d'Auge-reau a Barcelona («Brusi», 19-III-1810); *electrització*, *electritzable*, *electritzant*. *Electricista*. *Electrocució* i *electrocutar*, imitats de l'angl. *electrocution*, *electrocute*, formats amb la terminació de *execution* 'execució', *execute*. *Elèctron* (DFa.); *electrònic* [1932, 10 DFa.]. *Dielèctric*.

CPT.: *Electrificar* [DFa., ja ben usual c. 1920]; *electrificació*. *Elèctrode*. *Electrodinàmic*. *Electròfor*. *Electrogen* [1868, SLitCosta]. *Electroimant*. *Electròlit* [1868, o. c.], *electrolític*, *electròlisi*. *Electromagnètic*, *electromagnetisme*. *Electròmetre*. *Electromotor* [1868, o. c.], *-motriu*. *Electronegatiu*, *-positiu*. *Electroquímic*. *Electroscopi*, *-òpic*. *Electrostàtic*. *Electro-típiu*; i els altres cpts. que apleguen els DFa. i AlcM.

Electuari, V. *elegir* (LLEGIR)

ELEFANT, pres del ll. *elephas*, *-antis*, i aquest, del gr. *ἐλέφας*, *-αντος* id. □ 1.ª doc.: *orifany*, *aurifan*, etc., Llull; *elefant*, ja en alguns textos del S. XIV, 23 i es generalitza des del XVI.

«Na Renart --- dix --- —A mi seria semblant que l rey degué haver en son concell bèsties simples e humils, per ço que no s'erguyllassen per poder ---. Al *aurifany*, e al senglar, e al boch, e al moltó e a les altres bèsties que vivien d'erbes, parech bé ço que deya Na Renart --- e Na Renart concellà --- que l'*orifany*, e l senglar e ---», Llull (*Merav.* II, 15.4, 95.10), *aurifan* allí mateix 95.24, 97.22, *orifan* 97.15, 98.11 (i en altres cinc passatges següents). «Posaven davant la faç de la host contrària *helfants* o camells», «menar carros o camells o *helfants*» en Eiximenis, *Dotzèn*: DAG.; i aquest i AlcM citen aquesta forma d'algun capítol del *Consolat*, d'Antoni Canals i d'altres escriptors del S. XIV i XV; «*elefant*: *elephas*, *-antis*» en OPou (*ThPu.*, 54), DTò., etc.; «*olifant*: *helfant*» en el *Vocab. Cat.-Alem.* de 1502, *orifany* en Aversó (§ 1648.23); de la forma antiga en *-ny* queda memòria fins avui a Menorca, popularment, en una variant intermèdia: «am paciència i saliva - un *elefany* va fer <a> una formiga», Camps Merc. (*Folkl Men.* I, 282), dita avui usual en castellà («con p. y sal. un elefante la metió a una hormiga», sentit a andalusos). Formes semblants en *ol-* es troben en altres llengües romàniques antigues: oc. ant. *olifan*, *orifan*, *aurifan*, i anàlogament en francès (> *oliphant* angl. antiq.) i foren antigues en llengües germàniques, si bé ací en part aplicades al camell: gòt. *ulbandus* 'elefant', b-al. ant. *olvundeō* n. 'camell' (aquest ja en el *Heliand*, segle IX).

DERIV.: *Elefanta*. *Elefantada*. *Elefantí*. *Elefantiasi* (cf. *elefancia*, DTò.); *elefantíac*.

ELEGANT, pres del ll. *elégans*, *-antis*, 'refinat, distingit, de bon gust', emparentat amb *elīgère* 'triar, ele-

gir'. □ 1.ª doc.: 1344, *Ordin. Pal.* del Cerimoniós

També l'usaren JoMartorell, i amb la grafia *alegant* a les *Transformacions* de Fc. Alegre (AlcM), *elegantíssim* en JRoig (*Spill*, 12014). Però *alegància* quasi se li anticipava car ja és descrita com a figura de dicció en el *Torcimany* (c. 1390) d'Aversó (I, 241), així com en JRoig i en R. de Corella; «e per so les musas - de la gent pagana / christiana regla - no vol ne invoca, / perquè en *elegància* - adapten la boca; / més la sanch beneyta - qui 'n la creu emana / done'n coneixensa ---», «no 'squiu lo parlar qui no té *legància*», en el mall. Francesc Prats (*BibliEscrBal.* II, 157.21.3, 158.34.2). Però aquest adjectiu no va arribar mai a entrar fonament en l'ús popular enlloc; tampoc a Mallorca, car si bé és important allà la possessió de *So N'Alagant* es tracta de l'antic *Al-Laganī* 'l'Alacantí' nom d'un antic propietari rural, com es veu ja per la documentació antiga. *Elegantó*. *Elegantoi*.

20 *Eléger*, V. *llegir*

ELEGIA, pres del ll. *elegia*, i aquest, del gr. *ἐλέγεια* id., derivat d'*ἐλεγχος* id. □ 1.ª doc.: 1647, DTò.

DERIV.: *Elegiac* [1695, Lacav.].

Elegibilitat, *elegible*, *elegidor*, *elegir*, *elegit*, V. *llegir* *Eleix*, per *elleix*, V. *ell*

ELEMENT, pres del ll. *elementum* 'principis, elements', 'coneixements rudimentaris'. □ 1.ª doc.: Llull.

«Déus fa valer plantes, bèsties, aus, cels <lleg. segurament *auscels* 'ocells'>, steles, quatre *elements*, metalls, per ço que home aja valor totes estes coses», *Blanq.* (NCl. I, 240.26); «les steles qui són en lo firmament, e les planetes, són influents en los 4 *elements*», id. (*Merav.*, Ag. III, 113); i veg. *alament* en el *Libre dels Àngels* d'Eiximenis (DAG.).

DERIV.: *Elemental*: «--- veritat vol que ta volentat sia en la terra, ço és en la natura humana que prenguist, on és terra corporal, *elemental* --- per obra de Sant Sperit ---», id. (NCl. II, 139.23).

Elementat: «natura en cada cos *elementat* ha natural appetit», Llull (*Merav.*, Ag. III, 122.5). *Elementable*. *Elementació*. *Elementant*. *Elementatiu*.

ELEMÍ, pres del fr. *élémi* id., d'origen oriental, potser procedent de Ceilan. □ 1.ª doc.: 1868, SLitCosta. Cf. DCEC, s. v.

Elemosinàriament, V. *almoina* *Elems*, V. *alems* (ALENAR)

55 ELENC, 'catàleg, taula o índex', pres del ll. *elenchus* 'apèndix d'un llibre', i aquest, del gr. *ἐλεγχος* 'argument, prova'. □ 1.ª doc.: Llull, *alench*, una vegada; Belv. 1803 («elenco»); Lab. 1839 («taula, índice').